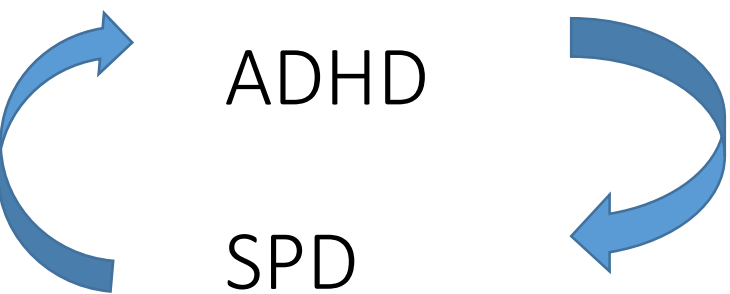

ADHD& SPD

ד"ר סאוסאן מזאוי חביב

Attention Deficit and Hyperactivity Disorder ADHD

- הינה הפרעה על בסיס אורגני, המקשה להתרכז בגירוי אחד בלבד תוך התעלמות מהגירויים הנמצאים מסביב.
- **אדם עם הפרעת קשב מתקשה לבודד גירוי אחד ולהתייחס אליו בלבד**, והוא מתייחס בו זמנית לגירויים רבים ולעיתים אינו יכול כלל להתייחס לגירוי או **לנושא עיקרי תוך התעלמות** מהגירויים האחרים.
- מקשה על האדם לשבת לאורך זמן ולהקשיב, וכן לבצע כל פעילות חד-גונית ומונוטונית הדורשת את הקשב שלו לאורך זמן.

• הפרעת קשב ופעלתנות יתר

• הפרעת קשב ופעלתנות יתר היא הפרעה נוירו - התפתחותית המתבטאת בקשיים בקשב, ריכוז, היפראקטיביות ואימפולסיביות, הפוגעים בתפקודו של הפרט.

•

הפרעת קשב היא תופעה שכיחה, המוערכת בכ-10-5% מכלל אוכלוסיית הילדים בגיל בית ספר. הפרעת קשב וריכוז כוללת 3 מרכיבים שעשויים להופיע בנפרד או במקביל:

1. ליקוי קשב – חוסר תשומת לב, חוסר הבחנה במידע או התעלמות ממידע, מוסחות גבוהה מגירויים אשר מפריעים לתפקודו של הפרט.
2. היפראקטיביות – פעלתנות יתר, שאינה תואמת את המצב ומפריעה לתפקודו של הפרט ולאחרים.
3. אימפולסיביות – קושי לשלוט בדחפים, המפריע לתפקודו של הפרט ועשוי להפריע גם לאחרים.

קריטריונים דיאגנוסטיים:

- א. הפרעת קשב וריכוז: דפוס עקבי של **חוסר קשב ו/או היפראקטיביות-אימפולסיביות** אשר מפריעים לתפקוד או להתפתחות, לפי לפחות אחד משני המאפיינים הבאים:
 1. חוסר קשב: סימפטומים אשר אינם עקביים עם הרמה ההתפתחותית ומשפיעים לרעה באופן ישיר על פעילויות חברתיות ואקדמיות/תעסוקתיות.
- סימפטומים אלה כוללים חוסר יכולת להקצות קשב לפרטים באופן מספק, טעויות רשלניות בבית הספר/בעבודה, חוסר הקשבה ונדידת מחשבות, קושי במעקב אחרי הנחיות ובסיום מטלות בבית הספר או בעבודה, קושי בארגון מטלות ופעילויות, הימנעות או הרגשת אי-נעימות בעת ביצוע מטלות הדורשות קשב רציף כמו עבודות בית, הכנת דו"חות, וכו', הסחת דעת בקלות ושכחה בפעילויות יומיומיות.

• 2. היפראקטיביות ואימפולסיביות: סימפטומים אשר אינם עקביים עם הרמה ההתפתחותית ומשפיעים לרעה באופן ישיר על פעילויות חברתיות ואקדמיות/תעסוקתיות.

• סימפטומים אלה כוללים תנועתיות יתרה, חוסר יכולת לשבת באופן רציף, ריצה/טיפוס במצבים בלתי מתאימים, חוסר יכולת להשתתף בפעילויות באופן שקט, דיבור מוגזם, קושי בלהמתין בתור, והפרעה לאחרים (בשיחות. משחקים. וכו').

• מאפיינים דיאגנוסטיים:

➤ המאפיין הראשי של ADHD הוא דפוס עקבי של חוסר קשב ו/או היפראקטיביות-אימפולסיביות אשר מפריעים לתפקוד או להתפתחות.

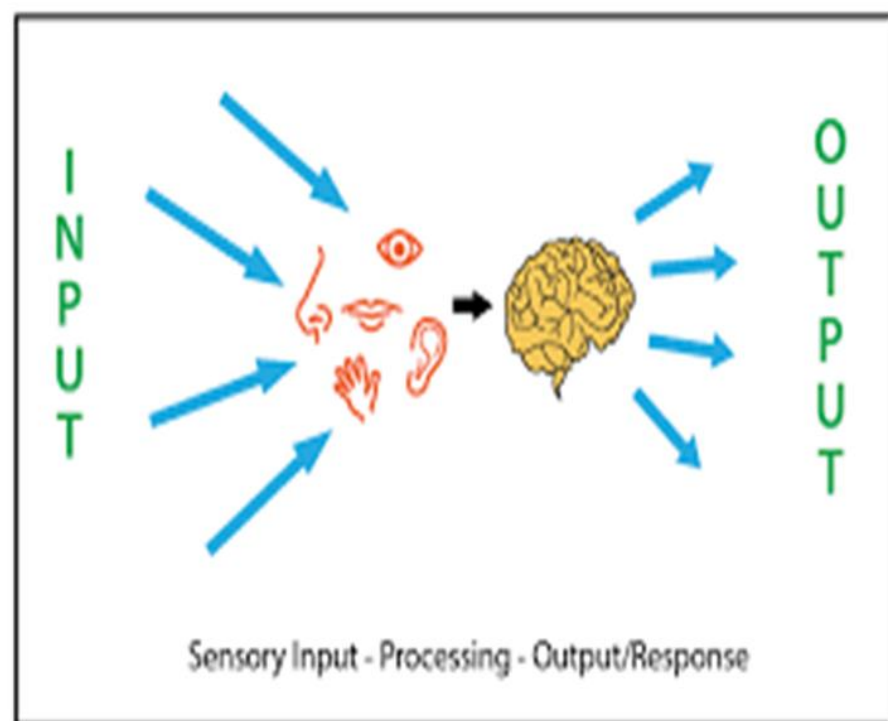
➤ חוסר קשב מתבטא באופן התנהגותי כסטייה מהמטלה, חוסר התמדה, קושי בשמירה על ריכוז וחוסר ארגון שלא מתוך חוסר הבנה או התמרדות.

➤ המושג היפראקטיביות מתייחס לפעילות מוטורית מוגזמת (כגון ריצה) בסיטואציה לא מתאימה או תנועתיות מוגזמת או דיבור מוגזם

- מאפיינים הקשורים להפרעה ומסייעים לאבחון:
- עיכובים קלים בהתפתחות מוטורית, שפתית או חברתית אינם ספציפיים להפרעת קשב וריכוז אך מופיעים בה לעתים קרובות.
- מאפיינים קשורים הינם סף תסכול נמוך, עצבנות או אי-יציבות במצב הרוח.

- נמצאו קשרים חזקים בין מיומנויות סנסומוטוריות והישגים אקדמיים/עיבוד קוגניטיבי בילדים עם ADHD
- לכן, חשוב לספק התערבויות יעילות לילדים שיש להם ADHD ו-SPD.
(Davis et al., 2009).

•

הפרעה בויסות חושי SMD - Sensory Modulation Disorder

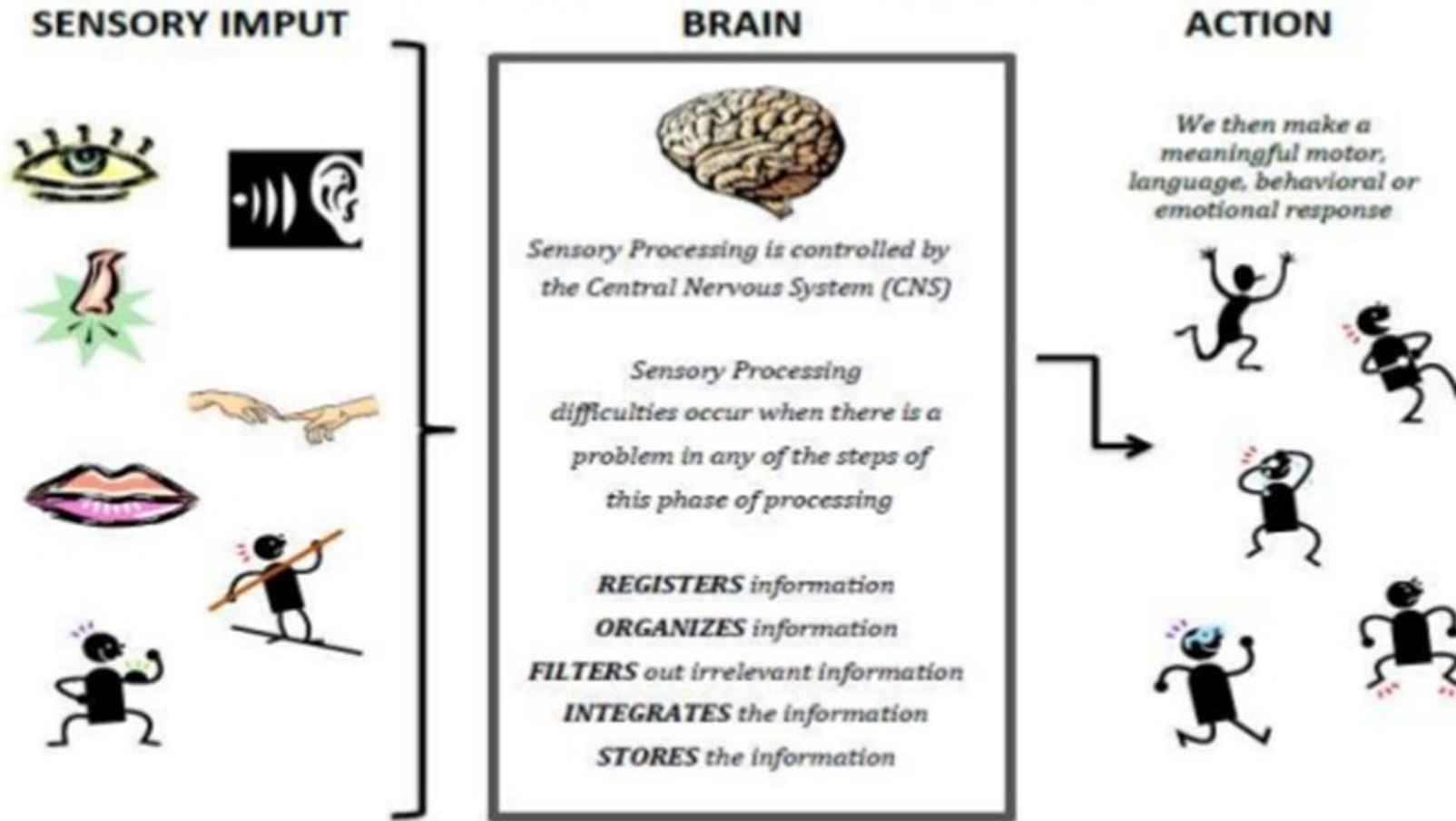
- מצב בריאותי המאופיין בקושי **בתפקוד** **ובהשתתפות בעיסוקים**, כתוצאה מפגיעה ביכולת לווסת ולהתאים את התגובה ההתנהגותית לגירוי חושי

- עיבוד חושי (Sp) הינו תהליך נוירולוגי, והוא מוגדר כיכולתה של מערכת העצבים המרכזית **להטמיע**, **לעבד ולארגן תגובות מתאימות למידע**.
- **ויסות חושי** הוא היכולת לווסת **את מידת**, **העוצמה והטבע של תגובה** לקלט חושי.

Sensory Processing / Integration:

The ability to take in, organize/process & then respond to the sensory input in a meaningful & appropriate way

SENSORY PROCESSING DIAGRAM

- רישום המידע
- ארגון המידע
- סינון מידע לא רלו
- אינטגרציה של מי
- אחסון מידע

השכיחות המשוערת של SPD

- באוכלוסיית הילדים הכללית היא מופיעה בשכיחות של 5-16%

(2009b, Ben-Sasson, Carter, & Briggs-Gowan, 2009; Gouze, Hopkins, Lebailly, & Lavigne, 2009) •

- ועולה עד 30-80% בקרב אנשים עם מוגבלות עצבית

(2009b, Ahn, Miller, Milberger, & McIntosh, 2004; Ben-Sasson, Carter et al., 2009) •

מה קורה במוח??

- בתוך המוח מתבצע עיכוב, תשומת לב וזיכרון עבודה, העובדים ביחד כ"מדריך" התנהגות תכליתית ומכוונת-עצמית

- (Marcovitch & Zelazo;2009, Samango-Sprouse,2007)

- היכולת של המוח לקבל, לשלב ולהגיב למגוון מתמשך של מידע חושי חיצוני הוא קריטי עבור הסתגלות תגובות הולמות לסביבה.

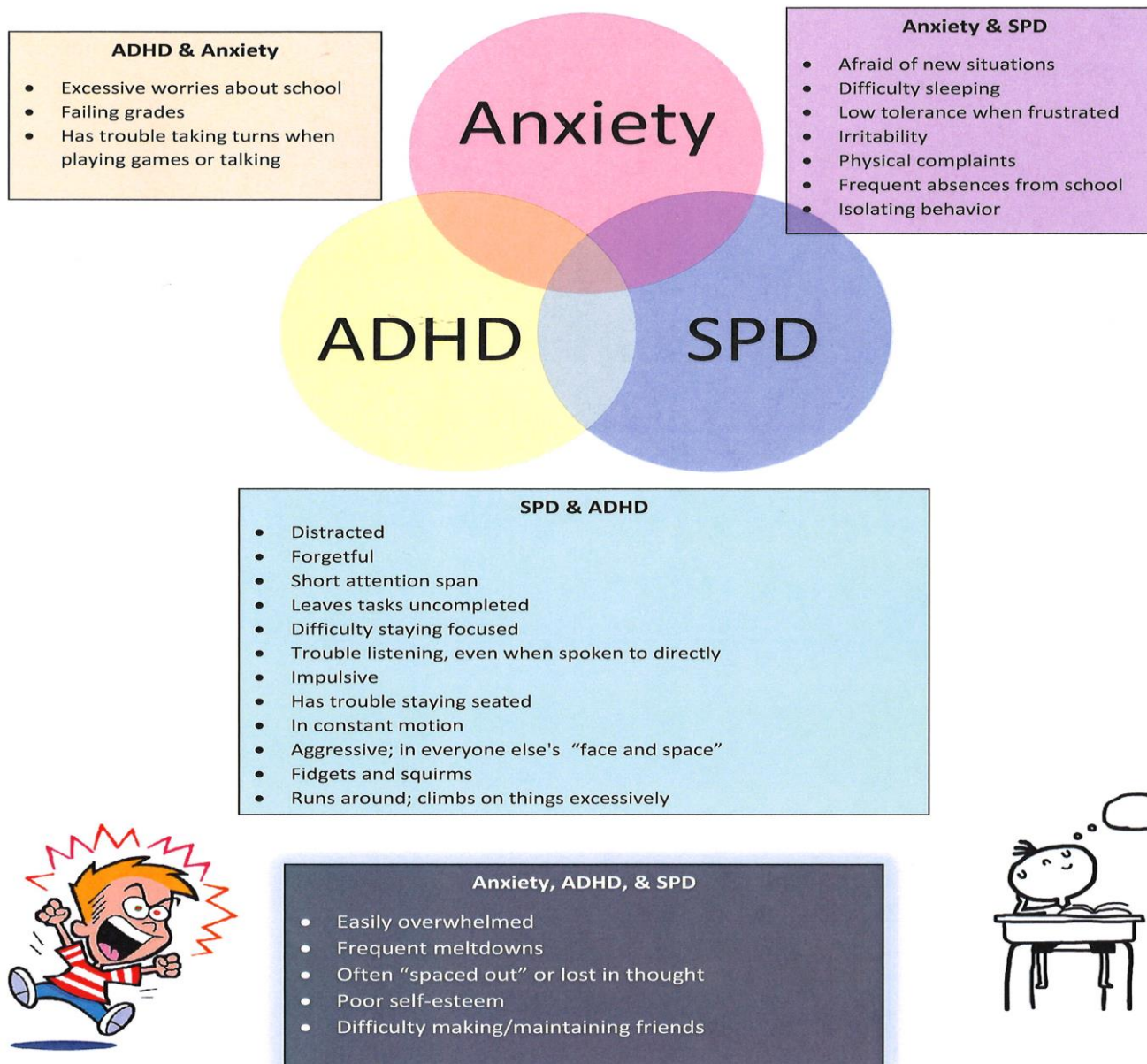
- העכבה מספקת את הפלטפורמה בין זמן הגירוי לזמן התגובה
ומאפשרת **הזדמנות לחשוב**.

- בקרב ילדים צעירים זה כולל חשיבה על ההקשר המתאים,
שנדרש ונחוץ בזמן הנתון. יכולת זו מתפתחת לזיכרון עבודה.

- (Dehn, 2008; Logie et al, 2001)

- יכולת זו מאפשרת לילד להתכונן באופן יזום לגירויים הצפויים
בעתיד ולפיתוח יעדים מורכבים יותר ויכולת תכנון.

^ Overlapping Symptoms of Anxiety, Attention-Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), and Sensory Processing Disorder (SPD) Symptoms in Children ages 3-12

מוסח
שוכח
טווח קשב קצר
אינו מסיים מטלות
קושי בלהשאר ממוקד
קושי בהקשבה למרות
שהדיבור ישיר
אימפולסיבי
מתקשה להישאר
בישיבה
בתנועה מתמדת
אגרסיבי
בתנועה מתמדת
מטפס על דברים בצורה
מוגברת

<u>רגישות יתר</u>	נראה חולם בהקיץ או מבולבל
מתקשה להתמקד; לא יכול לסנן את הסחות הדעת; לא אוהב שנוגעים בו	נראה שלא מקשיב
מבחין בקולות ובריחות בעוד שלאחרים לא מפריע, בורח או מתעצבן במקומות רועשים וצפופים	נוטה להתקפי זעם והתמוטטות עקב חוסר שליטה בדחפים
דאגות לגבי בטיחות גם כשאין סכנה ממשית	התמודדות עם ארגון והשלמת משימות
מתקשה בשגרה חדשה, מקומות חדשים ושינויים אחרים	משתעמם בקלות אלא אם כן פעילות מהנה מאוד
זז ומסתובב	מתקשה לעקוב אחר ההנחיות
<u>תת רגישות</u>	מתקשה לשבת בשקט במהלך פעילות שקטה
כל הזמן צריך לגעת באנשים או בדברים	חסר סבלנות ומתקשה לקחת תורות
מתקשה לאמוד את המרחב האישי ושל האחרים	זז כל הזמן
נראה מגושם או לא מתואם	מתעסק וצריך להרים ולהתעסק עם הכל
מראה סיבולת גבוהה לכאב	מפריע לאנשים ומפלט דברים בצורה לא ראויה
משחק בצורה גסה ולוקח סיכונים פיזיים	לא מבין את ההשלכות של מעשים
	משחק בצורה גסה ולוקח סיכונים פיזיים